

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Факультет економіки та інформаційних технологій
Кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки другий (магістерський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»
(найменування освітньої програми)

тип дисципліни професійна

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ю.М. Неговська

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою фінансів, обліку та
фундаментальних економічних дисциплін
протокол № 1
від «28» серпня 2020 року

Завідувач кафедри

Сугак Т.М.

Розробники: Сугак Тетяна Михайлівна, кандидат економічних наук, кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: вибіркова.

Передумови вивчення навчальної дисципліни: оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями з таких дисциплін як: «Фінансовий менеджмент», «Кредитний менеджмент», «Фінансовий аналіз» та набуття ними відповідних фахових компетенцій.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Управління витратами» є методологічні аспекти управління витратами підприємства, зокрема сутності витрат та їх класифікації.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120** годин **4** кредити ECTS.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Управління витратами» є набуття теоретичних знань та формування практичних навичок у питаннях визначенні собівартості продукції, методів калькуляції та сфери їх застосування, а також основних функцій управління витратами суб'єктів підприємницької діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Управління витратами» є поглиблення й розширення теоретичних і практичних знань в частині здійснення досліджень теоретичних основи управління витратами суб'єктів підприємницької діяльності; економічної сутності, характеристик та класифікації витрат; завдань та методів управління витратами на підприємстві; механізмів формування витрат за місцями виникнення та центрами відповідальності; змісту і складу одноразових та поточних витрат; методів оцінки здійснених витрат; методичних засади аналізу, планування та контролю витрат; способів підвищення їх ефективності; методів оптимізації діяльності підприємства за критерієм витрат.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Управління витратами» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

Загальні компетентності:

ЗК01.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК02.	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК03.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК04.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК05.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК07.	Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК09.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК10.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК11.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові)компетенції:

СК01.	Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.
СК02.	Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.

СК03.	Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.
СК04.	Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.
СК05.	Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.
СК06.	Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності.
СК07.	Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.
СК08.	Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.
СК09.	Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
СК010.	Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Управління витратами» здобувач вищої освіти повинен досягти таких запланованих результатів навчання:

ПРН 02	Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.
ПРН 05	Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосовування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання.
ПРН 06	Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.
ПРН 07	Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.
ПРН 08	Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства.
ПРН 09	Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.
ПРН 10	Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.
ПРН 11	Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання.
ПРН 17	Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
ПРН 19	Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	ла б	с.р		л	сем.	пз	ла б	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи управління витратами												
Тема 1. Історичні аспекти розвитку теорії і практики управління витратами	12	2	2	-	-	8	11	1	-	-	-	10
Тема 2. Поняття та сутність витрат і управління ними	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Економічна сутність та класифікація витрат і їх чинників	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 4. . Сутність, мета, місце управління витратами в системі управління суб'єктів підприємницької діяльності	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 5. Економічний механізм управління витратами суб'єктів господарської діяльності та оцінювання його ефективності	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10	-	-	40	55	3	2	-	-	50
Змістовний модуль 2. Управління витратами												
Тема 6. Формування витрат і собівартості продукції	18	4	4	-	-	10	12	1	1	-	-	15
Тема 7. Калькулювання за видами діяльності	14	2	2	-	-	10	16	1	-	-	-	15
Тема 8. Характеристика поточних і одноразових витрат	14	2	2	-	-	10	16	1	-	-	-	15
Тема 9. Облік у системі управління витратами	14	2	2	-	-	10	16	-	1	-	-	15
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10	-	-	40	65	3	2	-	-	60
Усього годин	120	20	20	-	-	80	120	6	4	-	-	110

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Тема 1. Історичні аспекти розвитку теорії і практики управління витратами

1. Історичні аспекти розвитку теорії і практики управління витратами
2. Економічна природа витрат суб'єктів господарської діяльності

Тема 2. Поняття та сутність витрат і управління ними

1. Поняття витрат
2. Економічна сутність витрат
3. Поняття та сутність управління

Тема 3. Економічна сутність та класифікація витрат і їх чинників

1. Визначення економічної сутності та класифікації витрат
2. Класифікація витрат підприємства за включенням до собівартості продукції
3. Класифікація витрат за порядком формування фінансового результату підприємства

4. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень
5. Класифікація чинників, що впливають на витрати господарської діяльності

Тема 4. Сутність, мета, місце управління витратами в системі управління суб'єктів підприємницької діяльності

1. Мета та складові елементи системи управління витратами суб'єктів підприємницької діяльності
2. Сутність і місце управління витратами суб'єктів підприємницької діяльності
3. Функції управління витратами суб'єктів підприємницької діяльності

Змістовий модуль 2.
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Тема 5. Економічний механізм управління витратами суб'єктів господарської діяльності та оцінювання його ефективності

1. Економічний механізм управління витратами суб'єктів господарської діяльності
2. Оцінювання ефективності механізму управління витратами суб'єктів господарської діяльності

Тема 6. Формування витрат і собівартості продукції

1. Сутність і загальні засади обчислення собівартості окремих виробів
2. Собівартість готової та реалізованої продукції
2. Формування витрат центрів відповідальності та підприємства в цілому
3. Розподіл витрат допоміжних та обслуговуючих підрозділів
4. Складання кошторису підприємства

Тема 7. Калькулювання за видами діяльності

1. Методи калькулювання та сфери їх застосування
2. Розподіл непрямих витрат під час калькулювання
3. Калькулювання у комплексному (сумісному) виробництві
4. Розподіл витрат діяльності між об'єктами калькулювання

Тема 8. Характеристика поточних і одноразових витрат

1. Поняття та необхідність обліку витрат
2. Характеристика поточних витрат
3. Характеристика одноразових витрат

Тема 9. Облік у системі управління витратами

1. Облік витрат як основна передумова їх контролю
2. Облік витрат за їх видами.
3. Методи обліку витрат.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Історичні аспекти розвитку теорії і практики управління витратами	2	1
2	Тема 2. Поняття та сутність витрат і управління ними	2	-
3	Тема 3. Економічна сутність та класифікація витрат і їх чинників	2	1
4	Тема 4. . Сутність, мета, місце управління витратами в системі управління суб'єктів підприємницької діяльності	2	1
5	Тема 5. Економічний механізм управління витратами суб'єктів господарської діяльності та оцінювання його ефективності	2	-
6	Тема 6. Формування витрат і собівартості продукції	4	1
7	Тема 7. Калькулювання за видами діяльності	2	1
8	Тема 8. Характеристика поточних і одноразових витрат	2	1
9	Тема 9. Облік у системі управління витратами	2	-
Усього годин		20	6

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Історичні аспекти розвитку теорії і практики управління витратами	2	-
2	Тема 2. Поняття та сутність витрат і управління ними	2	-
3	Тема 3. Економічна сутність та класифікація витрат і їх чинників	2	1
4	Тема 4. . Сутність, мета, місце управління витратами в системі управління суб'єктів підприємницької діяльності	2	1
5	Тема 5. Економічний механізм управління витратами суб'єктів господарської діяльності та оцінювання його ефективності	2	-
6	Тема 6. Формування витрат і собівартості продукції	4	1
7	Тема 7. Калькулювання за видами діяльності	2	-
8	Тема 8. Характеристика поточних і одноразових витрат	2	-
9	Тема 9. Облік у системі управління витратами	2	1
Усього годин		20	4

9. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Історичні аспекти розвитку теорії і практики управління витратами	8	10
2	Тема 2. Поняття та сутність витрат і управління ними	8	10
3	Тема 3. Економічна сутність та класифікація витрат і їх чинників	8	10
4	Тема 4. . Сутність, мета, місце управління витратами в системі управління суб'єктів підприємницької діяльності	8	10
5	Тема 5. Економічний механізм управління витратами суб'єктів господарської діяльності та оцінювання його ефективності	8	10
6	Тема 6. Формування витрат і собівартості продукції	10	15
7	Тема 7. Калькулювання за видами діяльності	10	15
8	Тема 8. Характеристика поточних і одноразових витрат	10	15
9	Тема 9. Облік у системі управління витратами	10	15
Усього годин		80	110

11. Завдання для самостійної роботи

1. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність”.
2. Система внутрішньогосподарського управління витратами підприємства
3. Методологічні засади визначення та обліку витрат
4. Державне регулювання витрат господарської діяльності
5. Класифікація і поведінка витрат. Аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток»
6. Поняття про маржинальний дохід та наліз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток»
7. Функції та побудова системи управління витратами
8. Інструменти управління витратами
9. Управління інвестиційними витратами
10. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг): Затверджено наказом №47 Державного комітету промислової політики України від 02.02.2001 р.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затверджено наказом №318 Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р.(зі змінами і доповненнями).
12. Калькулювання у виробництві
13. Поняття та необхідність обліку витрат
14. План рахунків бухгалтерського обліку активів, власного капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій України та Інструкція до нього (Наказ Мінфіну № 291).
15. Облік прямих виробничих витрат
16. Облік загально виробничих витрат

12. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диференційованого заліку)

1. Історичні аспекти розвитку теорії і практики управління витратами
2. Економічна природа витрат суб'єктів господарської діяльності
3. Поняття витрат
4. Економічна сутність витрат
5. Поняття та сутність управління
6. Визначення економічної сутності та класифікації витрат
7. Класифікація витрат підприємства за включенням до собівартості продукції
8. Класифікація витрат за порядком формування фінансового результату підприємства
9. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень
10. Класифікація чинників, що впливають на витрати господарської діяльності
11. Мета та складові елементи системи управління витратами суб'єктів підприємницької діяльності

12. Сутність і місце управління витратами суб'єктів підприємницької діяльності
13. Функції управління витратами суб'єктів підприємницької діяльності
14. Економічний механізм управління витратами суб'єктів господарської діяльності
15. Оцінювання ефективності механізму управління витратами суб'єктів господарської діяльності
16. Сутність і загальні засади обчислення собівартості окремих виробів
17. Собівартість готової та реалізованої продукції
18. Формування витрат центрів відповідальності та підприємства в цілому
19. Розподіл витрат допоміжних та обслуговуючих підрозділів
20. Складання кошторису підприємства
21. Методи калькулювання та сфери їх застосування
22. Розподіл непрямих витрат під час калькулювання
23. Калькулювання у комплексному (сумісному) виробництві
24. Розподіл витрат діяльності між об'єктами калькулювання
25. Поняття та необхідність обліку витрат
26. Характеристика поточних витрат
27. Характеристика одноразових витрат
28. Облік витрат як основна передумова їх контролю
29. Облік витрат за їх видами.
30. Методи обліку витрат.

13. Методи навчання

1. Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія тощо); методи візуалізації (презентація, графічна та таблична ілюстрація, метод демонстрацій тощо); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

2. Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (метод візуалізації (презентація, графічна та таблична ілюстрація, метод демонстрацій та інші); дослідницький метод, пошуковий метод (робота з навчально-методичною літературою: рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо); метод проблемного виконання, репродуктивний метод.

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Управління витратами» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді: *усного та письмового опитування, фронтального опитування, доповідей, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних завдань тощо.*

- для модульного контролю у вигляді: *письмової відповіді (теоретичні питання, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач тощо).*

- для підсумкового контролю у вигляді *диференційованого заліку у формі письмової відповіді (теоретичні питання, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач тощо).*

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Управління витратами» є підсумковий контроль – диференційований залік.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного, модульного та підсумкового контролю знань у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Управління витратами» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Модульний контроль

Навчальна дисципліна «Управління витратами» передбачає виконання двох модульних контрольних робіт. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Управління витратами» оцінюється в **10 балів**. Максимальна сумарна кількість балів за модульний контроль складає **20 балів**.

Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового контролю у разі набрання ним за результатами поточного та модульного контролю не менше **20 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння (змістового модуля) навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з навчальної дисципліни «Управління витратами» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно таблиці:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проекту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60									Самостійна робота	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	10	40	100
3	3	3	3	3	3	4	4	4			
Модульний контроль 1 - 10					Модульний контроль 2 - 10						

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	40	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Управління витратами» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Основна

1. Сугак Т.М. Управління витратами підприємства / Т.М. Сугак, З.О. Бегаль // [Актуальні проблеми економіки](#). – 2020. - №10(231). - С.141-149.

2. Свистун, Л. А., & Левкова, Р. М. (2017). Удосконалення системи управління витратами підприємства в умовах нестабільної економіки. *Економіка і регіон*, (4), 57-62.
3. Харченко, М. О., & Семененко, Ю. О. (2017). *Управління витратами як спосіб оптимізації виробництва (Doctoral dissertation, Сумський державний університет)*
4. Фостолович, В. А., & Сімаков, О. О. (2019). Місце управління витратами в сучасній системі управління підприємством. *Економіка та держава*, (10), 36-45.

Нормативна

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.99 р. №996-ХІV (зі змінами та доповненнями).
2. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг): Затверджено наказом №47 Державного комітету промислової політики України від 02.02.2001 р.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене приказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318 (зі змінами та доповненнями)//www.rada.gov.ua.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, власного капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій України та Інструкція до нього (Наказ Мінфіну № 291).

Допоміжна

1. Атамас П. Й. Управлінський облік: Навчальний посібник. – Д. –К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
2. Голов С Чи перешкоджає П(С)БО 16 «Витрати» економічній роботі на підприємстві // Бухгалтерський облік і аудит -2007-№5-с.3
3. Дерій В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні// Бухгалтерський облік і аудит -2008-№4-с.7
4. Домбровський В. М., Гнилицька Л. В., Коршикова Р. С. Управлінський облік: Навч. посіб. / За ред. В. М. Домбровського. – К.: КНЕУ, 2005. – 278 с.
5. Драган О. І. Удосконалення методики формування витрат на виробництво продукції (послуг) на підприємствах м'ясної промисловості // *Економіка, фінанси, право.* – 2006. – №2. – С. 11-15.
6. Козаченко Г. В., Погорелов Ю. С., Хлап'юнов Л. Ю., Макухін Г. А. Управління затратами підприємства. – Монографія. – Київ: Лібра, 2007. – 320 с.
7. Колісник Г. М. Економічна сутність витрат і управління ними. // *Науковий вісник: Збірник науково-технічних праць.* – Львів: Укр. ДЛТД. – 2009 вип. 19.3. – С. 271-276.
8. Колісник Г. М. Облік витрат виробництва та випуску готової продукції. // *Бухгалтерський облік і аудит.* – 2008. – №7. – С. 14-18.
9. Колісник Г. М. Системно-структурний аналіз податкового планування в Україні. // *Науковий вісник національного університету водного господарства та природокористування: Збірник наукових праць* – Рівне: НУВГП. – 2009 вип. 2(46) – С. 113-118.
10. Корольова О. І. Концепція розвитку бухгалтерського обліку витрат в Україні. // *Економіка, фінанси, право.* – 2008. – №7. – С. 13-17.
11. Лахтіонова Л.А. Поняття категорії «Витрати» відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності//*Фінанси України-2006-№8-с.68*
12. Лень В.С. Управлінський облік : Навчальн. посіб.-2 – ге вид., випр. – К.: Знання –Прес, 2006.-317с –(Вища освіта ХХІ століття)
13. Маренич Т Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції// *Бухгалтерський облік і аудит -2006-№11-с.19*
14. Мачулка О. Облік та аналіз витрат: управлінський аспект// *Бухгалтерський облік і аудит* – 2008 – №10 – с.30-34
15. Партин Г. О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: Монографія. – К.: УСБ НБУ, 2008. – 219 с.

16. Пархоменко В Бухгалтерський облік фінансових витрат// Бухгалтерський облік і аудит -2006-№10-с.3
17. Сльозько Т. Методи обліку витрат стандарт – кост і нормативний: історія та сучасність // Бухгалтерський облік і аудит -2007-№7-с. 3-8
18. Турило А. М., Кравчук Ю. Б., Турило А. А. Управління витратами підприємства: Навч. Посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
19. Управління витратами: Навч. посіб. / М. Г. Грещак, В. М. Гордієнко, О. С. Коцюба та ін.; За заг. Ред.. М. Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2008. – 264 с.
20. Цал-Цалкало Ю. С. Витрати підприємства: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 656 с.
21. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання: Монографія. – Ч. II. – Х.: ВД «Інжерк», 2006. – 360 с.
22. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання: Монографія. – Ч. I. – Х.: ВД «Інжерк», 2006. – 368 с.
23. Чумаченько М. І. Белоусова П(С)БО 16 «Витрати» таки перешкоджає економічній роботі підприємстві// Бухгалтерський облік і аудит -2007-№10-с. 3
24. Чумаченько М.І. Белоусова Економічна робота на підприємстві та П(С)БО 16 «Витрати» // Бухгалтерський облік і аудит -2007-№3-с.13-16
25. Чухліб О.А. Управлінські рішення щодо витрат у собівартості продукції 2006-№2-с.129
26. Шандова Н.В. Створення ефективної системи управління витратами підприємства// Фінанси України – 2003 – №7 – с.97-101
27. Шандора Н.В. Методичні аспекти організації управління витратами // Фінанси України – 2003 – №12 – с. 53 – 57
28. Шпикуля О. Г. Інститут витрат в економічній теорії і практиці // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси» 3б. наук. праць. Вип. 5(20), част. 1. Редкол.: Відп. ред. д.е.н., проф. Герасимчук В.В.– Луцьк, 2008.– 367с.

20. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

Органи державного управління і національні інститути

Офіційна сторінка Президента України www.president.gov.ua

Урядовий портал Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua

Національний банк України www.bank.gov.ua

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
www.me.gov.ua

Міністерство фінансів України www.minfin.gov.ua

Державний інформаційно-аналітичний центр моніторингу зовнішніх товарних ринків
«Держзовнішінформ» www.ukrdzi.com

Національні науково-дослідні інститути та центри

Національний інститут стратегічних досліджень www.niss.gov.ua

Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова
www.uceps.org

Інститут економічних досліджень і політичних консультацій www.ier.kiev.ua

База українського законодавства в Інтернет www.lawukraine.com

Наукові та електронні бібліотеки в Україні

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського www.nbuv.gov.ua

Національна парламентська бібліотека www.alpha.rada.kiev.ua

Електронна бібліотека Львівської комерційної академії www.dev.lac.lviv.ua/lib

Наукова бібліотека імені Максимовича www.lib-gw.univ.kiev.ua

Дніпропетровська обласна наукова бібліотека www.libr.dp.ua

Вінницька державна обласна універсальна наукова бібліотека імені К.А.Тімірязєва
www.library.vinnitsa.com

Львівська електронна бібліотека імені В.Стефаніка www.lsl.lviv.ua

Одеська державна наукова бібліотека імені М.Горького www.ognb.odessa.ua

Велика економічна бібліотека www.economics.com.ua

Електронна бібліотека www.lib.com.ua

Міжнародні економічні і фінансові організації

Міжнародний валютний фонд (МВФ) (The International Monetary Fund) www.imf.org

Організація об'єднаних націй (ООН) (United Nations Organization) www.un.org

Світова організація торгівлі (СОТ) (The World Trade Organization) www.wto.org

Група Світового банку (The World Bank Group) www.worldbank.org

Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) (International Bank for Reconstruction and Development) www.worldbank.org/ibrd

Органи статистики

Державна служба статистики України www.ukrstat.gov.ua

U.S. Department of the Treasury www.ustreas.gov

Bureau of the Public Debt T-Bill, Notes and Bonds www.publicdebt.treas.gov

U.S. Bureau of Economic Analysis www.bea.doc.gov

U.S. Department of Commerce www.doc.gov

National Bureau of Economic Research www.nber.org

Investment Company Institute www.ici.org

Joint Economic Committee www.house.gov

Statistics Canada www.statcan.ca

U.K. Office of National Statistics www.ons.gov.uk

Japan Economic Planning Agency www.epa.go.jp

German Federal Statistical Office www.statistik-bund.de

German Finance Ministry www.bundesfinanzministerium.de

German Federal Economics Office www.bawi.de